

Aýralyk mukamy / halk hekaýaty

Category: Aýdym-saz sungaty, Kitapcy

написано kitapcy | 22 января, 2025

Aýralyk mukamy / halk hekaýaty AÝRALYK MUKAMY

Türkmeniň köp asyrlyk baý taryhy ösüşinde toplan ruhy medeniýetiniň gymmatly hazyna deňärlik bölegi-de ~ aýdym-saz sungatydyr. Köp nesilleriň gündelik çeperçilik isleglerine hyzmat eden bu sungat biziň günlerimizde-de halkymyzyň medeni durmuşynda öz mynasyp ornuny tutup gelýär. Onuň kalbyňa täsir ediş güýji birjik-de egsilmeýär.

Geçmişde döredilen aýdymdyr sazлары ýazga geçirmek mümkinçiliginiň bolmanlygy sebäpli, indi olary diňe biziň günlerimize gelip ýeten ýatlamalar arkaly dikeltmek mümkinçiligi galypdyr. Esasanam, aýdymdyr sazlar dilden-dile, elden-ele geçip, biziň günlerimize gelip ýetipdir. Köp halatlarda aýdym-sazy döredenler barada doly maglumatlar-da

ýok. Elbetde, döredilen her bir aýdymyň, sazyň aňyrsynda kimde bolsa, anyk bir şahyryň, bagşynyň ýa-da sazandanyň bardygyna şübhelenmese bolar. Şeýle sazlaryň biri-de Amangeldi Gönübeğiň döreden "Aýralyk mukamydyr".

• **«Aýralyk mukamynyň» döreyiş taryhy**

Tomus aýlarynyň bir günü günün günortadan soň Ahalyň hany Nurberdi han birnäçe adam bolup, sazanda Amangeldi Gönübeğiň gapysynda atdan düşdi. Olaryň atlary tutuldy. Han bilen gelenler Ahalyň atly-abraýly adamlarydy. Hanyň myhmançylyga geljeginden Amangeldi Gönübek bihabardy. Ol myhmanlary daş işikde garşy aldy.

Nurberdi hanyň hiç bir sebäpsiz myhmançylyga gelmänini Amangeldi Gönübek aňýardy. Ýöne ol: "Myhmandan näme iş bilen geldiň?" diýip soramak biedeplik bolar. Ata-babalarymyz "Sabyrly gul dura-bara şat bolar" diýipdirler. Menem birden gyssanybermäýin. Wagty gelende hemmesi aýan bolar" diýip, içini geplettdi.

Nurberdi hanyň birnäçe adam bolup myhmançylyga gelenini eşiden Amangeldi Gönübeğiň hossarlary, oba adamlary olar bilen salamlaşmak üçin gelip başladylar. Mal soýuldy, gazanlar ataryldy. Çaý başynda Nurberdi han Amangeldi Gönübege ýüzlendi.

– Amangeldi göni, biz-ä maslahatlaşyp şu gün ýörite seniň sazyňy diňlemäge geläýendiris.

Amangeldi Gönübek:

– Han, gelen bolsaňyz, örän gowy edipsiňiz, muňa örän şat. Ýogsa-da islän wagtyň hemmäňiz bilen duşuşybam bolanok, başyňyzy bir ýere jemläbem bolanok. Saz diňlemekçi bolsaňyz, onuň işi aňsat-la. Diňlejegiňiz saz bolsun – diýip, oňa jogap berdi.

Içinden bolsa ol: "Nurberdi han, saz diňlemäge geldik diýýär-ä welin, öz-ä başga iş bilen gelen bolsaň gerek" diýip pikir etdi.

Soňra ol eline dutaryny aldy-da, ony ak keçeden edilen gabyndan çykardy, pessaýrak düzdi we saz çalmaga başlady. Nurberdi han tirseginiň aşagyna goşa ýassygy goýup, üns berip

diňledi. Amangeldi Gönübegiň öýüne gelyänler gitdigiče köpelyärdi. Olar hem tapan ýerlerinde orun tutup, saz diňleýärdiler. Saz çalmaklyk uzaga çekdi. Gije ýarym bolanda, Amangeldi Gönübek oturanlara "Balsayat" sazyny çalyň berdi. Şondan soň adamlar öýli-öýüne gaýtdylar.

Ertesi çay-nahardan soň Nurberdi han näme sebäp bilen Amangeldi Gönübegiňkä gelendiklerini onuň hossarlaryna we bu ýere gelen obadaşlaryna mälim etdi.

– Hormatly adamlar, özüňiz bilýäňiz, Amangeldi Gönü köp ýyllaryň dowamynda özi ýaly ýaş ýigitlere baş bolup, eli gylyçly, arkasy dutarly, ulular bilen bir hatarda, üstümize talaňçylyk etmäge gelyän duşmanlar bilen bolan söweşlere ençeme gezek gatnaşdy, gaýduwsyz söweşdi. Ol özüni batyr adam hökmünde tanatdy. Duşmanlar oba talaňçylyk etmäge ugranlarynda şol obada Amangeldi Gönüniň bardygyny bilseler, şol oba milt edip bilenoklar. Ýöne biz indi maslahatlaşyp, oňa atdan düş-de, mundan beýläk saz bilen meşgul bol diýmegi makul bildik. Oňa derek söweş etmäge Ahalda başga ýigit tapylar. Amangeldi saz üçin dörän adam. Aýdym-sazy bolmadyk halkyň ruhy pes bolar. Biz sazandamyzy goralyň, adamlar. Ýöne, şonuň üçin hem biz Amangeldi Gönü atdan düş-de, mundan beýläk bar güýjüňi, ukybyňy, bütin ömrüňi saza bagyş et diýmegi makul bildik.

Esli wagt oturanlaryň hiç birinden ses çykmady. Nurberdi hanyň beren maslahaty hemmeler üçin garaşylmadyk bir zat boldy. Han beýle meseläni orta atar diýen pikir Amangeldi Gönübegiň ýatsa-tursa asla kellesine-de gelmeýärdi. Şonuň üçin hem bu teklip ony oňat oýlanmaly etdi. Esli wagt pikir edip oturandan soň, Amangeldi Gönübek Nurberdi hana ýüzlendi.

– Nurberdi han, edýän aladaňyz üçin taňryýalkasyn. Ýöne ýurduňy, halkyňy, onuň ar-namysyny goramagam ýönekeý bir iş-ä däl. Obada aýallaryň arasynda saz çalan bolup ýörsem, maňa näme diýerler? Bu erkek adam üçin namartlyk bolmazmy? Haýyrly iş etjek bolup, ile gülki bolaymalyň?

Nurberdi han:

– Amangeldi, seniň şeýle diýjegiňi bilip, biz bu maslahaty yaşulular bilen mazaly bişirdik. Indu maslahaty yzyna gaýtarmak niýetimiz ýok. Onsoňam, her adam öz ýerinde bolsa

ýagşy. Oturanlaryň käbiri hanyň maslahatyny makul bilse, beýlekileri muña başgaça düşündiler. Hemmetaraplaýyn pikir alşylanyndan soň, Amangeldi Gönübek Nurberdk hanyň we onuň ýanyndaky adamlaryň beren maslahatyny kabul etdi:

Nurberdi han:

– Sazanda, biziň beren maslahatymyzy kabul edeniň üçin biz senden razy. Gerek ýerinde seniň dutaryň egri gylyjyň ornuny tutýanlygyny-da biz bilýäris. Şonuň üçin hem atdan düşýäniňe namys etme – diýip seslendi.

Ertirden bäri edilýän gürrüňleri üns berip diňläp oturan Amangeldi Gönübegiň inisi Peleň oturanlara ýüzlendi:

– Han aga, adamlar, gürrüňiňize goşulýanym üçin meniň günämi ötüň! Han agamyzyň: "Erkek göbeklisi bolan her bir öýden atly-ýaragly bir ýigit başa ýowuz iş düşende kömege gelmäge, duşmana gaýtawul bermäge hemişe taýýar bolmalydyr" diýen sargydy meniň ýadymda. Şonuň üçin hem eger agam atdan düşüp, mundan beýläk saz bilen meşgullanmaly bolsa, onda onuň ornuny söweş meýdanynda men tutaryn.

Amangeldi Gönübek:

– Berekella inim, är sözüni aýtdyň. Ýöne bilip goý. Ata çykyp ýurduňy gorajak bolsaň, hemişe halal işiň haram işden, sogap işiň günä işden tapawudyny seljermeli bolarsyň. Ejize ganym bolmak namardyň işi. Mert ýigit mertlerçe iş etmelidir. Gylyjyňy ýeri gelende gynyndan çykarmalydyr. Ertesi gün namartlyk edip, iliňe namys getirjek bolsaň, häzir şu ýerde aýt, soň giç bolar. Ýigide hemişe gyzgyn ýürek, sowuk kelle gerekdir. Ol ölçäp biçmäni-de başarmalydyr. Parasatly hem saýhally bolmalydyr. Ýeri gelende geçirimlilik etmek hem är işi – diýip aýtdy. Soňra bolsa Amangeldi Gönübek öýüň dulunda asylygy duran gylyjyny aldy-da, inisine uzadyp, ýene-de seslendi:

– Inim, Nurberdi hanyň we beýleki oturanlaryň öňünde men öz gylyjymy uly buýsanç bilen saňa gowşurýaryn, kabul et Peleň gylyjy kabil etdi.

Şol gün Nurberdi han, onuň ýanyndaky adamlar Amangeldi Gönübek, onuň hossarlary we oba adamlary bilen hoşlaşyp, obalaryna dolandyılar.

* * *

Peleň ýaş-da bolsa, köp söweşlere gatnaşdy. Hossarlarynyň, obadaşlarynyň ýüzüni gara etmedi. Şol söweşleriň birinde Peleň talaňçylyk etmäge gelen duşmanlaryň ikisini ýesir aldy. Olaryň ellerini atyň tanapy bilen arkalaryna daňyp, öňüne salyp, oba alyp geldi. Peleň:

– Agam, bular-a düýnki bolan söweşde ýesir aldym. Öýde hyzmarkär edinip saklaýsam diýýän – diýip, Amangeldä ýüzlendi. Amangeldi Gönübek:

– Inim, bu pikiriňden el çek. Gowy bolsalaram, erbet bolsalaram bularam bir bendäniň çagasydyr. Öýleri, ata-eneleri, belkäm, maşgalalaram bardyr. Goýber, goý gaýtsynlar öýlerine. Öz iýjek çöregiňi özüň gazansaň halal bolar, bereketi has köp bolar – diýdi.

Peleň:

– Ýok agam, bulary goýberip bolmaz, goý günälerini hyzmat edip ýuwsunlar – diýip, jogap berdi.

Şeýlelikde, iki ýesir Peleňiň gapysynda hyzmatkär bolup işläp başladylar. Olar buýrulan ýumuşlary birkemsiz ýerine yetirýärdiler. Daşyndan göräýmäge olar ykbalyndan kaýyl ýaly bolup görünýärdiler. Emma olaryň içinde näme pikiriniň bardygyny kim bilýär. Amangeldi Gönübek näme üçindir bu ýesirlere ynanmaýardy, olardan howatyrlyýardy.

Aradan birnäçe aý geçenden soň, güýz aýlarynyň bir günü howanyň salkyn hem çygly bolmagyna garamazdan, Peleň hyzmatkärleri alyp, guma sazак getirmäge gitmekçi boldy. Muny eşiden Amangeldi Gönübek inisine ýüzlenip:

– Inim, hyzmatkärleri alyp, guma ýeke gitmäweri, birden bolmasy iş bolaýmasyn, gitseňem ýanyň bilen adam alyp git – diýdi.

Peleň:

– Agam, meniň ýanyma adam gerek däl, özüm alajyny görerin, köp eglenmän yzyna dolanjak bolaryn – diýip, jogap berdi.

Inisiniň hemişe ýekegeplidigini, öz diýeninde durýandygyny oňat bilýän Amangeldi Gönübek oňa ýüzlenip:

– Bolýa-da inim, gitseň Alla ýaryň bolsun, ýöne ätiýaçlygy

elden bermäwergin – diýip, oňa ýene bir gezek tabşyrdy.

Peleň gylyjyny dakynyp, atyna atlanyp, hyzmatkärlerini hem ýanyna alyp, iki düýe biken guma sazак getirmäge gitdi.

Peleňiň berlen maslahaty alman, guma sazак getirmäge gidenine Amangeldi Gönübek gynanjagyny-da, gaharlanjagyny-da bilmedi. Göwnüne bolmasa, inisi özbaşdak hereket etmegi gowy görýän ýaly, maslahat berseň, halamaýan ýaly bolup göründi. Sazакdan dolanyp gelenden soň, onuň bilen egri oturyp, dogry gürleşmegi ýüregine düwdi.

Gum içine aralaşanlaryndan soň, kerwen ýoluna ýakynrak sazакly ýerde Peleň atynyň başyny çekdi. Atdan düşdi-de, ony örkledi... Hyzmatkärler düýeleri duşaklap goýberdiler. Peleň hyzmatkärlerine sazак taýýarlamagy buýurdy. Sazак agajy port bolansoň, hyzmatkärler ony aýaklary bilen depip kakyp, elleri bilen çekip, tiz wagtda iki düýelik sazак taýýarladylar. Peleň olara ýykylan sazакlary bir ýere üşürmegi tabşyrdy. Hyzmatkärler ýygan sazакlaryny bir ýere üşürüp ýörkäler, biri-biriniň ýüzüne syrly seredişip, gögerip oturan gandym agajynyň ýogynrak, golboýu bir şahasyny döwüp alyp, ot ýakjal ýerlerine ýakynrak ýerde goýdular. Peleň muny görmedi. Soňra hyzmatkärler çay gaýnatmak bilen boldular. Peleň çay-nahar edinenden soň, sazagy düýelere ýükläp, oba dolanmakçydy. Ine, çayam gaýnady. Peleň oda ýakynrak ýerde, hyzmatkärler bolsa, ondan az-kem aňyrrakda çay-nahar edinmäge oturdylar.

Peleň çay içip otyrka, wagtal-wagtal assyrynlyk bilen hyzmatkärlerе seredýärdi. Olar hem öz gezeginde onuň her bir edýän hereketini synlaýardylar. Şeýlelikde, aradan ep-esli wagt geçdi. Peleň çay-nahar edinip durka, ýakynynda hyzmatkärleriň bardygyny az salym ýatdan çykardy. Köpden bäri gaçnak arzuwyny edip ýören hyzmatkärler onuň hüşgärliги unudandygyny aňyp, pursatdan peýdalandylar. Olaryň biri ýyldyrym çaltlygynda yerinden turdy-da, taýýarlap goýan gandym agajynyň şahasyny Peleňiň depesinden inderdi. Peleň "wah" diýip, arkan ýyklyfy. Şol wagt ikinji hyzmatkär onuň bilindäki gylyjyny gynyndan çykardy-da, Peleňiň çep gursagyndan sançdy. Az salymyň içinde ol jan berdi.

Hyzmatkärler özlerini ýitirmediler. Olar Peleňi ýakynynda

gögerip oturan çetiniň düýbünde howul-hara çägä gömdüler. Soňra olaryň biri içi iýmek-içmekli horjuny egnine atsa, beýlekisi Peleňiň atyny tutup getirdi. Ýanyp duran ody öçürmegi-de unudyp, düýeleri-de taşlap, Peleňiň gylyjyny-da almagy ýatdan çykaryp, iki bolup ata atlandylar-da, ýüzlerini günorta tutup gaçyp başladylar.

Hyzmatkärler ugranlaryndan soň, çay içim salym geçmäkä, Hywa tarapdan argyşdan gelýän kerweniň ýoly Peleňiň sazak ýygdyran ýeriniň üstünden düşdi. Kerweniň önünde atly yz calyp gelýän ýolbelet sazak üşürligi ýere gelende, iki sany duşakly düýäniň otlap ýörenini gördi. Ol adam görjek bolup töwerek-daşyna seretdi. Emma hiç kimi görmedi. Ýene öňe ýöredi we töweregine seretdi.

Birdenem çetiniň düýbünde çägeden çykyp ýatan adam aýagyny we gapdalda ýatan gylyjy gördi. Ol atdan düşüp çägä gömülip ýatan adama ýakyn bardy. Şol wagt hem yzdan kerwen gelip ýetdi. Kerwenbaşy Bagşy aga ýolbeletden näme görendigini sorady. Ol bir adamynyň öldürilip, çägä gömülendigini, ýanynda bolsa gana boýalan gylyjyň ýatandygyny aýtdy. Kerwen bilen gelýän adamlaryň hemmesi Peleňiň daşyna aýlandylar. Bagşy aga ony üns berip synlady we onuň Amangeldi Gönübegiň inisi Peleňdigini tanady. Bagşy aga ýolbelede:

– Inim, ýadawam bolsaň, atyňy dözümliräk sür-de, agyr degse-de bu aý habary Amangeldi Gönübege ýetir. Bizem oglanlar bilen Peleňi alyp, zýyň bilen ugrarys.

Bagşy aga töwerege yz çaldy. Ýoluň iki tarapyna-da geçip görüp, at aýagynyň yzyny, adam yzlaryny gördi. "Peleňi öldüren ýek-ä bolmaly däl, iki ýa-da üç bolmagam mümkin" diýen netijä geldi. Bagşy aga ýanyndaky adamlara ýüzlendi:

– Oglanlar, birnäçäňiz hol goldaky gögerip oturan gandym agajynyň şahasyndam derege ýarajagyny alyň-da, derrew tabyt ýasaň, beýlekileriňiz bolsa goşdaky ýorganlaryň birini alyň-da, Peleňiň daşyna oraň. Obamyz ýoldan sowarak-da bolsa, toplumymyz bilen Amangeldi Gönübegiň öýüne baryp, öz gynanjymyzy bildireliň. Ona soňrak barsagam bolar.

Adamlar Bagşy aganyň aýdanlary bilen razylaşdylar-da, dessine tabyt ýasadylar. Peleňiň daşyna ýorgan orap, ony tabyt-da

ýatyrdylar, gylyjyny-da üstüendr goýdular. Soňra tabydy kerweni çekip gelyän düýäniň üstüne ýüklediler. Peleňiň iki düýesini-de yzyna tirkäp, kerwen ýola düşdi.

Peleňiň sazaktan dolanyp geler wagty gelmänsoň, Amangeldi Gönübek has-da ynjalykdan gaçdy. Ýüregine howsala düşdi, garşy daş çykdy, içeri girdi. Her hili oý-pikirler kellä geldi. Içerde oturybam rahatlyk tapmansoň, ýene daşary çykdy er demirgazyk tarapa seretdi, şol pursat hem onuň gözi göni özüne tarap gelyän atla düşdi. Onuň süňni gowşap gitdi. Boljak iş bolupdyr diýen netijä geldi. Daş işikde Amangeldi Gönübegiň duranyny gören atly onuň ýakynynda atynyň başyny çekdi, atdan düşdi, oňa salam berdi. Amangeldi Gönübek onuň salamyny aldy. Ýolbelet: "Amangeldi aga..." diýip söz açmakçy bolanda, ol onuň sözünü kesdi.

– Inim, näme habar getireniňi men eýýäm bilýän, hany, ol nirede?

Atly:

– Amangeldi aga, ony yzdan kerwen alyp gelyär, tiz wagtda gelip ýeter.

Bu ajy habar töwerege tiz ýaýrady. Amangeldi Gönübegiň doganlary, hossarlary, obadaşlary onuň öýüne gelip başladylar, olar gyançlaryny bildirdiler. Kerweniň gelerine garaşyldy.

Amangeldi Gönübek hossarlaryna ýüzlendi:

– Oglanlar, gum etegündäki obalara derrew adam ýollaň. Ol iki hyzmatkär iru-giç bir ýerden çykar. Aç-suwsuz uzaga gidip bilmezler. Adamlar habardar bolsunlar, del adam görseler, saklasynlar, anyklasynlar. Eger-de şol iki hyzmatkär ele düşäýse, derrew meniň ýanyma alyp gelsinler.

Şol pursata birnäçe adam gum etegindäki obalara atlandylar.

Hywadan gelyän kerwen uzak garaşdyrmady. Kerweniň öňüni ak eşegine münüp Bagşy aga çekip gelyärdi. Kerwen Amangeldi Gönübegiň öýüniň ýanynda saklandy. Adamlar öňdäki düýäni çökerip, onuň üstünden emalyk bilen üsti Peleňli tabydy ýere düşürdiler.

Bu ajy habary eşiden Nurberdi han, Ahalyň atly-abraýly adamlary Amangeldi Gönübegiň öýüne gelip, öz gyançlaryny bildirdiler.

• **Öç almaklyk namardyň işi**

Hyzmatkärleriniň gözlegine giden adamlar şol günüň ertesi öýlänler gumdan tekizlige çykan ýerlerinde olary ele salyp, Amangeldi Gönübeğiň öýüne geldiler. Ele düşen hyzmatkärler Amangeldi Gönübeğiň öňünde dyza çöküp, nähili jeza berilse-de çekmäge taýýar bolup otyrdylar. Hemmeler Amangeldi Gönübeğiň ýüzüne seredip, onuň buýrugyna garaşýardylar. Ol köp wagtlap sesini çykarman, ýüzüni aşak salyp, pikir edip oturdy. Soňra ol agraslyk bilen ýüzüni galdyrdy-da hossarlaryna, obadaşlaryna ýüzlendi:

– Adamlar, ilki bilen-ä bulary naharlaň, onsoň iýip-içer ýaly ýol harjy beriň-de ugradyň, goý obalaryna gitsinler.

Adamlar:

– Beýle-de bir zat bolarmy, ganhorlara jeza bermän goýberip bolmaz, olaryň kellesini häziriň özünde almaly! – diýip, ýerli-ýerden seslendiler. Eline gylyjyny alyp, hyzmatkärleriň kellesini aljak bolup topulanlary-da boldy. Ýöne Amangeldi Gönübek muňa ýol bermedi, olary köşeşdirdi. Başda gelen gahar-gazap häzir onda ýokdy. Ol hemişekisi ýaly paýhaslydy, gepi-sözi ýerbe-ýerdi, sadady. Ol märekä ýüzlendi.

– Adamlar, siz meniň aýdanlaryma dogry düşüniň. Näçe agyr degse-dr men bularyň günäsini geçýärim. Öç almaklyk namardyň işi. Bularyň janyny alanyň bilen inim gaýdyp gelmez. Olaryň jezasyny Alla bersin.

Hyzmatkärleri goýberdiler. Olar yzlaryna serede-serede Sekizýabyň boýy bilen günorta tarap gitdiler.

Amangeldi Gönübek söýgüli inisini ýitirenine gaty gynandy. Sussy peseldi, daş çyksa-da, iç girse-de ýüzi salykdy, tukat görünýärdi. Bu ýitgi oňa agyr degdi. Gijelerini ukusyz geçirdi. Şol günlerde otursa-tursa onuň kalbyna her hili zaryn owazlar gelip gidýärdi. Olary diňe ele salaýmak, başyny çataýmak galýardy. Emma başa düşen agyr ýitgi eline dutar alyp, ol owazlary dutaryň perdesine geçirmekden saklaýardy. Ol uzak çydap bilmedi. Şonuň üçin hem aradan 10-12 gün geçenden soň, dulda asylgy duran dutaryna, özüniň "gamkeşine" elini ýetirenini duýman galdy. Keçe gabyndan çykardy-da, dutaryny

düzdi. Soňra kalbyna gelip gidýän içiňde hasrat gopdurýan gamgyn owazlary jemläp, dutaryň perdelerine geçirdi. Dutaryň kirişlerini has batlyrak çekdi-de, dünýä inen täze sazy gaýtadan çaldy.

Amangeldi Gönübeğiň öýünden çykýan dutaryň sesi goňşy öýlere baryp ýetdi. Onuň sesini eşiden hossarlary dessine ol ýere ýetip geldiler we ýas günleronde Amangeldi Gönübeğiň näme üçin saz çalýandygynyň sebäbini bilmek islediler. Olar üçin bu geň zatdy. Şonda Amangeldi Gönübek olara ýüzlendi.

– Adamlar, siziň näme üçin meniň ýanyma geleniňizi bilýän. Sizi geň galdyrýan zat meniň ýas günlerinde saz çalmagym boldy. Menden gaty görmäň. Inim Peleňden men köp zada garaşýardym. Ol pälwan ýigitdi, edermendi, akylly-paýhaslydy. Haçan-da maňa atdan düşüp, saz bilen meşgul bolmagy maslahat berenlerinde "mundan beýläk söweş meýdanyna agamyň ornuny men tutaryn" diýip, Nurberdi hanyň önünde onuň wada berşi meniň başymy göge ýetiripdi. Şonda men öz gylyjymy oňa uly buýsanç bilen gowşurypdym. Gynansak-da, onuň ömri gysga eken. Etjek alajyň ýok, onuň kysmaty şeýle eken. Peleňi öýerip hem ýetişmedik. Indi onuň gapysy hemişelik ýapyldy. Ajy aýralyga dözmän, elime dutar alanymy geňlemäň, adamlar. Bu saz ajy aýralygyň awusyna çydam edip bilmän döreden sazým, adyna-da inimiň hatyrasyna "Aýralyk mukamy" dakdym. Agyr degse-de, siz hem bu sazy diňläp görüň.

Soňra Amangeldi Gönübek hossarlaryna "Aýralyk mukamyny" çalyş berdi. Olar bu sazy üns berip diňlediler. Esli wagt oý-pikire batyp oturdylar. Amangeldi Gönübeğiň ýagdaýyna oňat düşünen hossarlary soňra seslerini çykarman, öýli-öýlerine gitdiler.

* * *

Aradan nijeme ýyllar geçen-de bolsa, şol ýowuz günlerde agyr ýitgi sebäp bolup dörän bu saz biziň günlerimizde-de bagşydyr sazandalaryň elinden düşmän gelyär. Çünki, adamyň süňňünden syzylp çykan owazdan dörän saz, wagt geçmegine garamazdan, hemişe ýatda galýar. Şonuň üçin hem ol saz bakydyr.

Nyýazmyrat NYÝAZLYÝEW.

edebiyatwesungat_2000 Aýdym-saz sungaty